

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра музичних інструментів

Кучерук В.Ф.

Інструментознавство та інструментування. Партитура

Методичні рекомендації для практичних робіт з курсу
«Інструментознавство та інструментування»

Луцьк - 2016

УДК 781.63:78.089.6(072)
ББК 85.315.3я73-9
К 95

Рекомендовано до друку
науково-методичною радою Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки
(протокол №10 від 15.06.2016 р.)

Рецензенти:

Шиманський П.Й. – кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри
музичних інструментів Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки;

П'ятачук Р. М – заслужений артист України, керівник оркестру Державного
академічного Волинського народного хору Волинської обласної
філармонії

К 95 **Кучерук В.Ф.**

Інструментознавство та інструментування. Партитура : методичні
рекомендації до практичних занять з курсу «Інструментознавство та
інструментування». Луцьк, 2016. – 15 с.

Методичні рекомендації рекомендовані студентам вищих навчальних
закладів напряму “Музичне мистецтво” для використання у класі
інструментування, оркестрового диригування, оркестрового класу, а також
аспірантам, учителям, працівникам закладів культури і мистецтв.

Варіанти запису партитури, що увійшли до видання, допоможуть
керівникам ансамблів та оркестрів народних інструментів у записі різних
ансамблевих та оркестрових складів.

УДК 781.63:78.089.6(072)
ББК 85.315.3я73-9

ВСТУП

При інструментуванні музичного твору перед студентом постає завдання – який вибрати інструментальний склад. Як правило, записують той, який використовується на практиці. Якщо ж це твір на перспективу – обирають повноцінний склад інструментального ансамблю чи оркестру народних інструментів. Для об'єднання всіх музичних інструментів використовується оркестрова партитура.

На жаль, студенти часто допускаються помилок при її записі. Тому ми і розглянемо суть партитури та її основні варіанти запису.

ПАРТИТУРА

Партитура (від іт. *partitura* – поділ, розподіл) – система запису всіх голосів музичного твору, призначеного для виконання ансамблем або оркестром певного складу.

Для оформлення партитури, в основі якої є розміщення інструментів за оркестровими групами, необхідно дотримуватися послідовності партій. Вони об'єднуються системою аколад. Для оркестру народних інструментів існує така послідовність оркестрових груп: у верхній частині сторінки партитури пишуться партії дерев'яних духових, нижче – кобз, під ними – цимбал, ще нижче – бандур, ударних інструментів. У нижній частині партитури розміщена струнно-смичкова група. Над нею – вокальні партії або партії соло-інструменталістів.

Існує також порядок розміщення інструментів у кожній оркестровій групі: чим вище його звучання, тим вищий рядок партитури. Тобто: група кобз (прими, альти, тенори, баси), струнно-смичкова група (скрипки, альти, віолончелі, контрабаси).

АНСАМБЛІ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Ансамблі народних інструментів (малі форми або троїсті музики) можна формувати з того інструментарію, що в даний час є перед керівником. Це можуть бути різні варіанти – від трьох музичних інструментів до восьми-дев'яти.

Варіант №1

Сопілка

Баян (акордеон)

Бубон

Варіант №2

Сопілка
Баян (акордеон)
Скрипка
Бубон

Варіант №3

Сопілка
Баян (акордеон)
Кобза ритм
Скрипка
Бубон

Варіант №4

Сопілка
Баян(акордеон)
Кобза ритм
Скрипка
Контрабас(козобас, бугай)

Варіант №5

Сопілка
Кларнет
Баян(акордеон)
Цимбали
Бандура
Ударні
Скрипки 1
Скрипки 2
Контрабас

Перші чотири наведені варіанти інструментальних складів – троїсті музики. **Варіант №5** – зразок ансамблю народних інструментів.

ОРКЕСТР НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

А тепер розглянемо зразок запису *партитури оркестру народних інструментів* (додається чотири варіанти оркестрових партитур (6.1, 6.2, 6.3, 6.4):

Сопілки 1
2
Флейта-пікколо
Флейта
Кларнети 1
2
Баян
Кобзи:
Прими
Альтові
Тенорові
Цимбали
Бандури
Ударні інструменти:
Литаври
Трикутник
Бубон
Малий барабан
Великий барабан
Тарілки
Партія соліста(вокаліст, інструменталіст)
Скрипки 1
2
Альти
Віолончелі
Контрабаси

При потребі використання інструментів групи мідних інструментів вони записуються під групою дерев'яних інструментів і виділяються окремою прямою аколадою.

Варіант №1

♩ = 120

Сопілка

Баян

Ударні
(Бубон)

The image shows a musical score for three instruments: Sopilka, Bayan, and Udarni (Bubon). The score is in 4/4 time and consists of four measures. Each instrument part is represented by a staff with a treble clef (except for the drum part which uses a square clef). The first measure of each staff has a '1' above it, indicating the first measure of the piece. The notes are represented by horizontal lines on the staff, indicating the pitch and rhythm of the notes. The tempo is marked as ♩ = 120.

Варіант №2

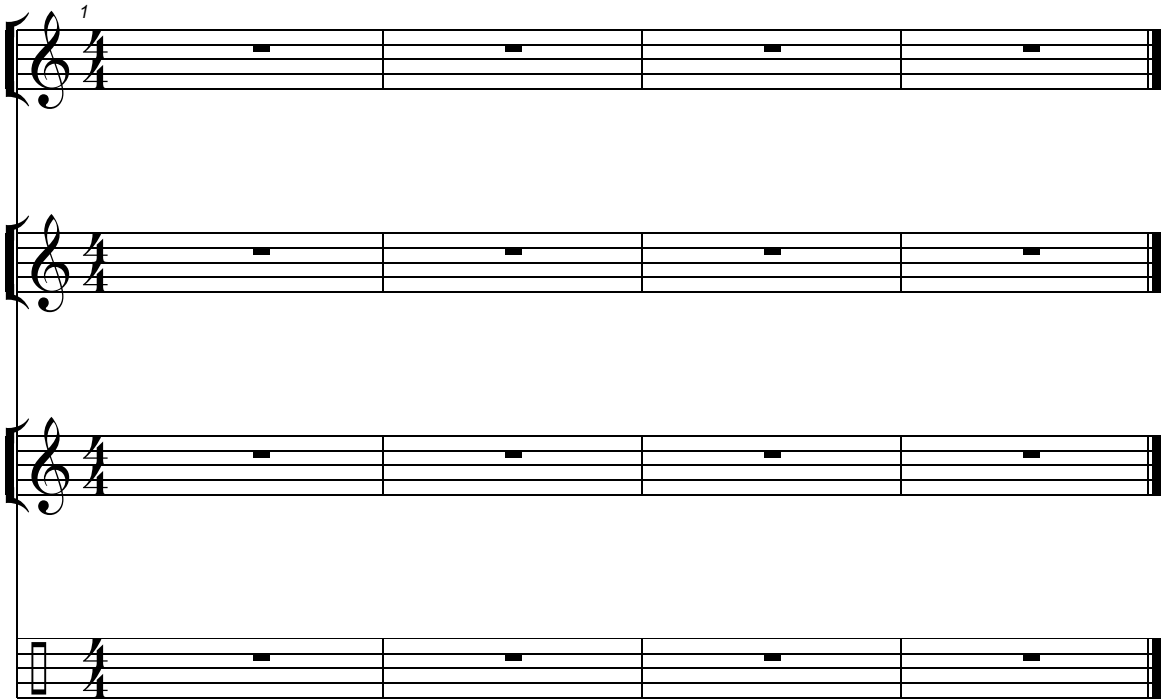
 = 120

Сопілка

Баян

Скрипка

Бубон

Варіант №3

♩ = 120

1

Сопілка

Баян

Кобза
ритм

Скрипка

Бубон

Варіант №4

♩ = 120

1

Сопілка

Баян

Кобза
ритм

Скрипка

Контрабас

Варіант №5

♩ = 120

1

Сопілка

Кларнет

Баян

Цимбали

Бандура

Ударні

Скрипки 1

Скрипки 2

Контрабас

Варіант №6.1

♩ = 120

1

Сопілка

Баян 1

Баян 2

Кобзи
альтові

Кобзи
тенорові

Цимбали

Бандури

Ударні

Скрипки 1

Скрипки 2

Альти

Віолончелі

Контрабаси

Варіант 6.2

$\bullet = 120$

1

Сопілка

Кларнет

Баян 1

Баян 2

Кобзи
прими

Кобзи
альтові

Кобзи
тенорові

Цимбали

Бандури

Ударні

Скрипки 1

Скрипки 2

Альти

Віолончелі

Контрабаси

Варіант 6.3

• = 120

1

Сопілка

Кларнет

Баян 1

Баян 2

Кобза ритм

Кобзи прими

Кобзи альтові

Кобзи тенорові

Цимбали

Бандури

Ударні

Скрипки 1

Скрипки 2

Альти

Віолончелі

Контрабаси

Detailed description: This is a musical score page for 'Варіант 6.3'. It features 15 staves, each representing a different instrument. The instruments listed are: Сопілка (Soprano), Кларнет (Clarinet), Баян 1 (Bayan 1), Баян 2 (Bayan 2), Кобза ритм (Kobza rhythm), Кобзи прими (Kobza primo), Кобзи альтові (Kobza alto), Кобзи тенорові (Kobza tenor), Цимбали (Cymbals), Бандури (Bandura), Ударні (Drums), Скрипки 1 (Violin 1), Скрипки 2 (Violin 2), Альти (Viola), Віолончелі (Violoncello), and Контрабаси (Double Bass). Each staff contains a single horizontal line with a dash, indicating that the music is a placeholder or a blank score. The top left of the page includes a tempo marking '• = 120' and a first-measure repeat sign '1'.

Варіант 6.4

• = 120

1

Сопілки 1
2

Флейта-пікколо

Флейта

Кларнети 1
2

Баян

Кобзи
прими

Кобзи
альтові

Кобзи
тенорові

Цимбали

Бандури

Ударні

Партія соліста

Скрипки 1

Скрипки 2

Альти

Віолончелі

Контрабаси

Список джерел

1. Барсова І. О. Книга про оркестр / І. О. Барсова. – К. : Музич. Україна, 1981. – 174 с.
2. Гуцал В.О. Інструментовка для оркестру народних інструментів / В. О. Гуцал. – К. : Музич. Україна, 1988. – 79 с.
3. Кучерук В.Ф. Грає оркестр українських народних інструментів : навч.-метод. посіб. / В.Ф. Кучерук. – Луцьк : Ред.-видав. відділ «Вежа» ВДУ ім. Лесі Українки, 2005. – 258 с.
4. Кучерук В. Ф. Клас інструментального ансамблю : навч. посіб. для вищих навч. закл. Ч. I. / В. Ф. Кучерук, О. М. Олексюк, Н. П. Кучерук. – К. : РЕТРО-ПРІНТ, 2012. – 96 с.
5. Кучерук В. Ф. Клас інструментального ансамблю : навч. посіб. для вищих навч. закл. Ч. II. / В. Ф. Кучерук, О. М. Олексюк, Н. П. Кучерук. – К. : РЕТРО-ПРІНТ, 2012. – 68 с.
6. Кучерук В. Ф. Інструментальний ансамбль : хрестоматія для вищих навч. закл. / В. Ф. Кучерук, О. М. Олексюк, Н. П. Кучерук. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. – 148 с.
7. Лапченко В. П. Грає оркестр народних інструментів / В. Лапченко. – К. : Музич. Україна, 1988. – 64 с.